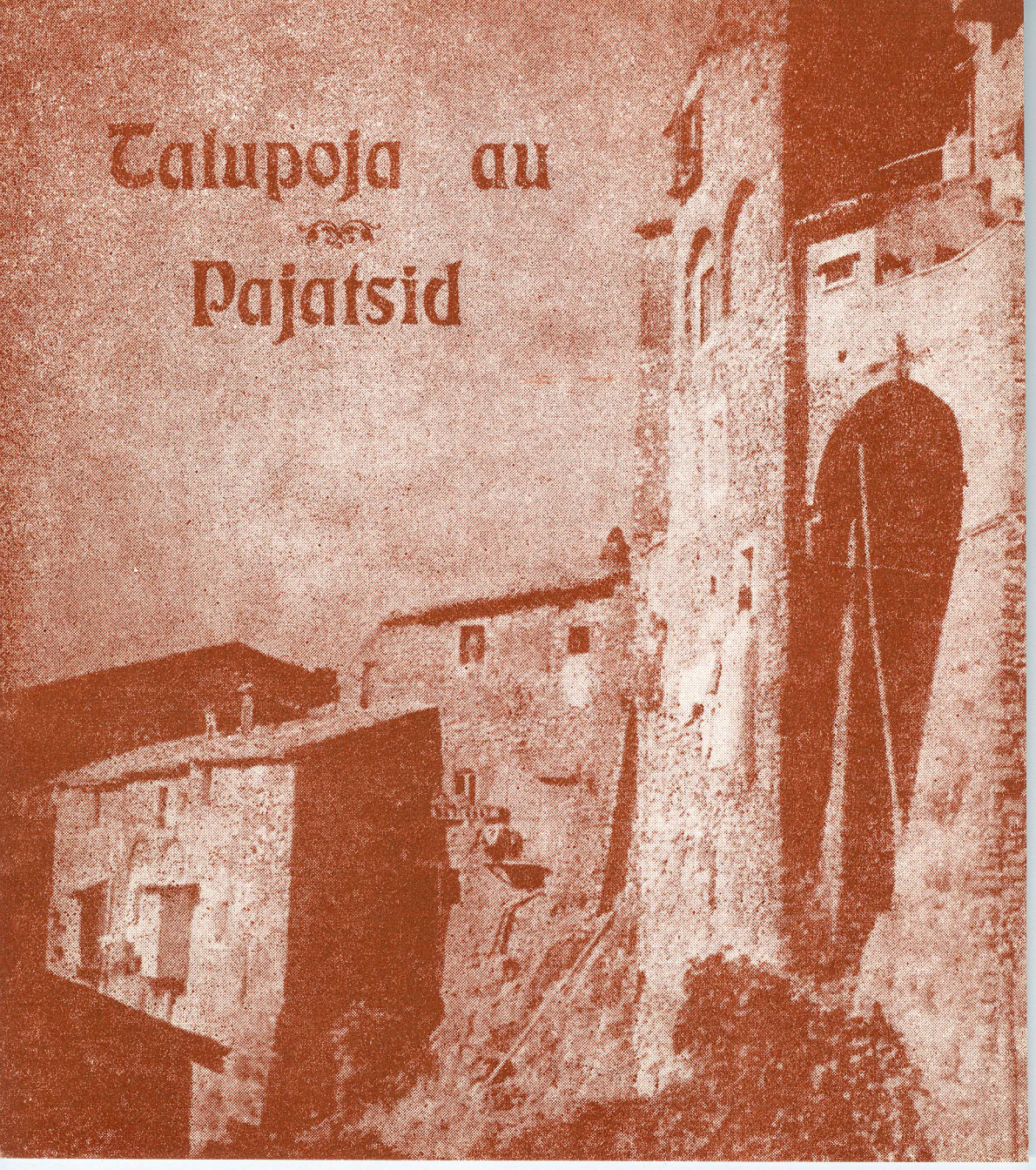
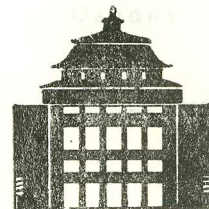

Talupoja au
Pajatsid

RAT*ESTONIA*

PIETRO MASCAGNI

TALUPOJA AU

Ühevaatuseline ooper. G. Targioni-Tozzetti ja G. Menasci libreto.

Tõlkinud Udo Väljaots ja Uno Kreen.

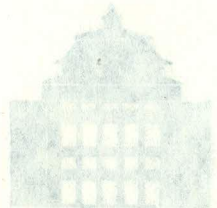
RUGGIERO LEONCAVALLO

PAJATSID

Ühevaatuseline ooper. Helilooja libreto.

Tõlkinud Eino Uuli.

Esietendus 8. juunil 1978

AIIHOTS TAN

Dirigendid: ENSV rahvakunstnik ERI KLAS ja PEETER LILJE

Lavastaja: BORIS TÖNISMÄE

Kunstnik: ENSV teeneline kunstitegelane ELDOR RENTER

Dekoratsioonid teostanud: UNO KÄRBIS

Koormeistrid: ENSV rahvakunstnik UNO JÄRVELA ja ANNE DORBEK

Kontsertmeistrid: REET LAUL, HELJU TAUK ja JAANUS JUUL

Orkestri kontsertmeister: MATI UFFERT

Etenduse juht: JÜRI KRUUS

PAJATSID

Osades:

TALUPOJA AU

Santuzza, noor talutüdruk

— ENSV rahvakunstnik
URVE TAUTS
ENSV teeneline kunstnik
MARE JÖGEVA
EVE NEEM

Turiddu, talupoiss

— NSVL rahvakunstnik
HENDRIK KRUMM
ENSV teeneline kunstnik
IVO KUUSK

Lucia, tema ema

— ENSV teeneline kunstnik
LIIDIA PANOVA
LEILI TAMMEL

Alfio, voorimees

— ENSV teeneline kunstnik
VOLDEMAR KUSLAP
ARVO LAID
ENNO MIKKELSAAR

Lola, tema naine

— ENSV teeneline kunstnik
LIIDIA PANOVA
MARIKA EENSALU
LEILI TAMMEL

Külarahvas.

Palvekoori «Regina coeli» esitab kammerkoor «Ellerhein» TÖNU KALJUSTE juhatusel.

PAJATSID

Canio, rändnäitetrupi omanik

— ENSV teeneline kunstnik
KALJU KARASK
— MAARJA HAAMER
TIINA JAAKSOO
SIRJE PUURA

Nedda, tema naine

Tonio, näitleja ja Proloog

— NSVL rahvakunstnik
TIIT KUUSIK
ENNO MIKKELSAAR

Pepe, näitleja

— ROSTISLAV GURJEV
MAIT ROBAS
TIIT TRALLA

Silvio, noor talupoeg

— ILLART ORAV
VÄINO PUURA

Külarahvas, lapsed.

Etendusel on kaastegevad ENSV teenelise kollektiivi J. Tombi nimelise poiste-koori lauljad (koormeister LAIDA KULL).

* * *

Mõlema ooperi tegevus toimub Itaalias möödunud sajandi lõpul.

P. Mascagni (1863—1945) ja R. Leoncavallo (1858—1919) olid ooperiverismi itaalia k. vero — ehtne, tõeline) peamisi esindajaid. Verism tekkis XIX sajandi lõpul itaalia kirjanduses ja teatris, lipukirjaks elulähedus: välditi ajalooalis-mütooloogilisi, sümboolikaga koormatud süžeeid (Wagner!), tegelasteks valiti tavalised kaas-aegsed inimesed, enamasti lihtrahva seast.

Nii «Talupoja au» kui ka «Pajatsid» valmisid Milaano kirjastaja E. Sonzogno korraldatud lühiooperite võistluseks. 73 teosest võitis peapreemia Mascagni esikooper «Talupoja au», mis tuli lavale 1890. aastal Roomas. Leoncavallo jäi auhinnata, sest «Pajatsid» oli kirjutatud kahevaatuselisena (meie lavastuses mängitakse teda vaheaajata) ega vastanud seega konkursi tingimustele. Esietendus Milaanos 1892. a. möödus aga hiilgavalt. «Pajatsite» süžee põhineb ühes Kalaabria külas 1865. a. tõestisündinud lool.

Mõlema autori ooperiloomingust — Mascagni kirjutas ühtekokku neliteist ooperit, Leoncavallo kuus — saavutasid ainult need teosed juba heliloojate eluajal üksmeelse tunnustuse ja kuuluvad tänini ooperiteatrite püsirepertuaari, teised on samahästi kui unustatud.

«Talupoja au» on «Estonia» teatris varem lavastatud kolmel korral — 1919., 1936. ja 1942. a. «Pajatsid» aga oma kaheksa lavastusega — 1913, 1915, 1919, 1936, 1942, 1946, 1948, 1954 — on kogu «Estonia» ajaloos enimmängitud ooper.

Sisukokkuvõtte

I TALUPOJA AU

Koidu ajal laulab Turiddu oma armsama Lola ülistuseks. Ülestõusmispüha hommik. Kirikusse minejate seas on Santuzza, kes kiivusest piinatuna pärib vanalt Lucialt ta poja Turiddu järele.

Pühadeks on koju saabunud Alfio, kes midagi ei aima.

Santuzza pihib kõigest juhtunust Luciale. Ajal, mil Turiddu oli sõjaväes, abiellus ta armastatu Lola Alfioga. Tagasi jõudnud, leidis Turiddu lohutust Santuzza juurest, nüüd aga on tema vastu ükskõikseks muutunud ja kohtub salaja Lolaga.

Ilmub Turiddu. Santuzza anub, et ta teda ei hülgaks. See üksnes ärritab Turiddu. Meeleheitel Santuzza räägib kõigest Alfiole, kes töötab Turiddule ja Lolale kätte maksu. Santuzza hakkab oma sõnu kahetsema, ent on hilja.

Pärast palvust kogunevad külaelanikud veini jooma. Kui Alfio lükkab tagasi Turiddu pakutud peekri, mõistab Turiddu, et Alfio teab kõik. Kahevõitlus on väldimatu. Väljakutse märgiks hammustab ta vana kombe kohaselt sülelusel Alfiot kõrva. Lepitakse kokku kohtumisaik.

Turiddu jätab emaga jumalaga, palub teda hoolitseda Santuzza eest ja lahkeb raske eelaimuses.

Santuzza ja Luciani jõuab teade, et Turiddu on tapetud.